

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ ระหว่างคุณภาพชีวิตกับความพึงพอใจในงาน ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจในเขตเมืองและในเขตชนบท ของจังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุราชการและสภาพเศรษฐกิจสังคมต่างกัน จากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนสามทาง (Three Ways ANOVA) การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe การทดสอบค่าที (t-test) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ดังนี้

ลักษณะของประชากรที่เข้าการศึกษา คือ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น จำนวน 2,253 คน กลุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 475 คน แบ่งเป็นอยู่บ้านในเมือง จำนวน 241 คน เขตชนบท จำนวน 234 คน พบว่าสถานภาพทั่วไป แบ่งอายุราชการออกเป็น น้อย ปานกลาง และมาก ทั้งในเมืองและเขตชนบท ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนอายุราชการมากที่สุดถึงร้อยละ 52.7 และ 48.3 ตามลำดับ เมื่อแบ่งสภาพเศรษฐกิจสังคมออกเป็น ระดับสูง ปานกลาง และต่ำ โดยวัดจากวุฒิการศึกษาและรายได้ของครอบครัวต่อเดือน วุฒิกการศึกษาแบ่งเป็น ต่ำกว่าปริญญาตรีลงมา และปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งทั้งในเมืองและเขตชนบท วุฒิกศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีลงมามากที่สุดถึงร้อยละ 85.1 และ 96.2 ตามลำดับ จะเห็นว่าวุฒิกศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปมีน้อย เมื่อแบ่งรายได้ของครอบครัวต่อเดือนออกเป็นต่ำกว่า 7,000 บาท ระหว่าง 7,000-9,000 บาท และ 9,000 บาทขึ้นไป ทั้งในเมืองและเขตชนบท มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ต่ำกว่า 7,000 บาทมากที่สุด โดยเฉพาะในเขตชนบทมีจำนวนถึงร้อยละ 60.3 ดังนั้นข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองมีสภาพเศรษฐกิจสังคมสูงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36.10 สภาพเศรษฐกิจสังคมต่ำน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 29.88 ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนเขตชนบทมีสภาพเศรษฐกิจสังคมต่ำมากที่สุด

คิดเป็นร้อยละ 58.55 สภาพเศรษฐกิจสังคมปานกลางน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 19.66 จะเห็นว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตชนบท มีสภาพเศรษฐกิจสังคมต่ำกว่าเขตเมือง

สุขภาพจิตของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนมีค่ามัธยเลขคิดเท่ากับ 132.44 (ต่ำกว่าคะแนนกึ่งกลาง) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 57.47 ความพึงพอใจในงานงานปัจจัยจูงใจมีค่ามัธยเลขคิดเท่ากับ 43.29 (สูงกว่าคะแนนกึ่งกลาง) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.98 ความพึงพอใจในงานงานปัจจัยสุชนามัย มีค่ามัธยเลขคิดเท่ากับ 83.14 (สูงกว่าคะแนนกึ่งกลาง) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 14.76 จะเห็นว่าคะแนนสุขภาพจิตมีค่ามัธยเลขคิดหรือคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนกึ่งกลางของพิสัยคะแนน ส่วนความพึงพอใจในงานงานปัจจัยจูงใจและปัจจัยสุชนามัยมีค่ามัธยเลขคิดสูงกว่าคะแนนกึ่งกลางของพิสัยคะแนน

สมมติฐานที่ 1 ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองและเขตชนบท ของจังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุราชการต่างกัน มีสุขภาพจิตต่างกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบปฏิเสธสมมติฐานที่ปฏิบัติงาน กับอายุราชการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน มีผลต่อสุขภาพจิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) โดยข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองและมีอายุราชการมาก มีสุขภาพจิตดีกว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองที่มีอายุราชการน้อย ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีอายุราชการมากในเขตเมืองมีสุขภาพจิตดีกว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีอายุราชการมากในเขตชนบท ดังนั้นผลการวิจัยจึงเป็นไปตามสมมติฐานนี้ และยังพบว่าสถานที่ปฏิบัติงานมีผลต่อสุขภาพจิต คือข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองมีสุขภาพจิตดีกว่าเขตชนบท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี ขวัญบุญจันทร์ และคณะ (2522 อ้างอิงใน ศิริพร เกษบุรมย์, 2524) ได้ศึกษาประชากรบริเวณพื้นที่ชลประทานโครงการป่าสักใต้และบริเวณกรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน พบว่าประชากรที่อยู่พื้นที่ชลประทานโครงการป่าสักใต้ และกรุงเทพมหานครมีปัญหาสุขภาพจิตต่างกัน และประชากรในกรุงเทพมหานครที่อาศัยอยู่ย่านอุตสาหกรรม แหล่งเสื่อมโทรม มีปัญหาสุขภาพจิตแตกต่างกัน โดยประชากรจากแหล่งเสื่อมโทรมมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาด้าน

สุขภาพจิตสูงกว่าประชากรกลุ่มอื่น ๆ ทุก ๆ ด้าน ยกเว้นด้านความเครียด ซึ่งเป็นแนวโน้มของ
ปัญหาสุขภาพจิตของประชากรที่อาศัยอยู่ภายในธุรกิจการค้า ส่วนประชากรที่อาศัยอยู่ภายใน
อุตสาหกรรมกลับมีแนวโน้มจะมีปัญหาสุขภาพจิตต่ำกว่ากลุ่มอื่น

จากผลการวิจัยสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

สุขภาพจิตในที่นี้ หมายถึง สุขภาพจิตที่เกี่ยวข้องในการทำงาน ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีคือผู้ที่
สภาพจิตใจที่เป็นสุข สามารถปรับตัวได้ดี สามารถรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ แสดงออกถึงการ
วางตัวได้เหมาะสมและสามารถแก้ปัญหาจากการทำงาน รวมไปถึงการไม่มีความเจ็บป่วยทางจิต
ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองที่อายุราชการมาก สุขภาพจิตดีกว่าข้าราชการ
ตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองที่อายุราชการน้อย อาจเป็นเพราะ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน
ที่ปฏิบัติงานในเขตเมืองได้ประสบกับปัญหาในการทำงานทั้งทางด้านปริมาณงานและความยุ่งยาก
ซับซ้อนของงานมากกว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตชนบท ทำให้ข้าราชการตำรวจชั้น
ประทวนในเขตเมืองต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับงานและแก้ไขปัญหาในการทำงาน มากกว่า
ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตชนบท จึงพบความแตกต่างชัดเจนระหว่างข้าราชการตำรวจ
ชั้นประทวนในเขตเมืองที่มีอายุราชการมาก และอายุราชการน้อย ซึ่งข้าราชการตำรวจชั้น
ประทวนในเขตเมืองที่อายุราชการมาก ได้แก่ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่รับราชการมานาน
กว่า 10 ปีขึ้นไป นับว่าเป็นผู้ที่รับราชการมานานและมีประสบการณ์ในการทำงาน ย่อมรู้ปัญหาใน
การทำงานและสามารถปรับตัวให้เข้ากับงานได้ดีกว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองที่
อายุราชการน้อย ซึ่งยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน

ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่อายุราชการมากในเขตเมืองมีสุขภาพจิตดีกว่าข้าราชการ
ตำรวจชั้นประทวนที่อายุราชการมากในเขตชนบท อาจเป็นเพราะ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน
ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในระยะเวลาเกินกว่า 10 ปี มีความมั่นคงในการทำงาน ถ้าที่จะ
แสดงความคิดเห็น และประเมินผลตามแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลต่างจากข้าราชการกลุ่มที่มี
อายุราชการปานกลางและอายุราชการน้อย ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่อายุราชการมาก
ในเขตเมือง ได้ประสบกับปัญหาในการทำงานมากกว่าทั้งในด้านปริมาณและความยุ่งยากซับซ้อน
ของงาน จึงเป็นการท้าทายความสามารถในการที่ต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับงาน และการแก้ไข
ปัญหาในการทำงาน ทำให้มีความกระตือรือร้นและไม่เกิดความเบื่อหน่ายกับลักษณะงาน ตลอดจน

ได้รับความสะดวกสบายด้านวัสดุ อุปกรณ์และการสนับสนุนอื่น ๆ ในการทำงานมากกว่า จึงมีสุขภาพจิตดีกว่าตำรวจชั้นประทวนที่อายุราชการมากในเขตชนบท

ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองมีสุขภาพจิตดีกว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตชนบท อาจเป็นเพราะ สภาพสังคมทำให้ความสัมพันธ์ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองกับผู้อื่นเป็นไปอย่างเป็นทางการ การทำงานตามหน้าที่เป็นไปโดยราบรื่น ไม่กระทบกระเทือนกับความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น การจับกุมผู้ทำผิดกฎหมายจราจร จะกระทำได้ง่าย ไม่ต้องกังวลว่าจะทำให้เสียมวลชนเหมือนในเขตชนบท ซึ่งผู้คนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นทางการ การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจจะต้องระมัดระวังเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทบกระเทือนกับความสัมพันธ์ และการปฏิบัติงานในเขตเมืองจะได้รับความร่วมมือจากทั้งหน่วยราชการของรัฐและเอกชน มากกว่าเขตชนบท เช่น บริษัทเอกชน มักจะมอบสิ่งของ หรือเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่สถานีตำรวจอุทธรณ์อำเภอเมืองเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานมากกว่าสถานีตำรวจอื่น ๆ และในเขตเมืองนั้นสภาพพื้นที่ ตลอดจนสาธารณูปโภคจะสะดวกสบายกว่า การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในเขตพื้นที่จึงสะดวกกว่าในเขตชนบท ทำให้ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนส่วนใหญ่ถ้ามีโอกาสเลือกพื้นที่ปฏิบัติงานก็จะเลือกปฏิบัติงานในเขตเมือง และถ้าปฏิบัติงานอยู่ในเขตชนบทก็พยายามที่จะย้ายตนเองเข้ามาปฏิบัติงานในเขตเมือง มีข้าราชการตำรวจชั้นประทวนจำนวนน้อยมากที่ขอย้ายตนเองออกจากเขตเมืองไปอยู่ในเขตชนบท นอกจากข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่ปฏิบัติงานในเขตเมืองกระทำผิดแล้วถูกลงโทษ ส่วนใหญ่จะถูกย้ายไปอยู่ในเขตพื้นที่ที่มีเจริญหรือในเขตชนบท ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนผู้ได้ปฏิบัติงานในเขตเมืองมีสุขภาพจิตดีกว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตชนบท

สมมติฐานที่ 2 ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ในเขตเมืองและเขตชนบท ของจังหวัดขอนแก่นที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมสูงกว่า มีสุขภาพจิตดีกว่า

ผลการวิจัยพบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ปฏิบัติงานเขตเมืองและเขตชนบทกับสภาพเศรษฐกิจสังคม ไม่มีผลต่อสุขภาพจิตของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ของจังหวัดขอนแก่น

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ผลการวิจัยจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานนี้ และข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกันสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hollingshed and Redlich (อ้างถึงใน จาลอง ดิษยวณิช, 2522) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจกับจิตพยาธิสภาพในเมืองนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ปรากฏว่าโรคจิตเภท พบกันมากในพวกที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมต่ำที่สุด และงานวิจัยของนพพร นพเจริญกุล (2521) ที่ศึกษาสุขภาพจิตและการปรับตัวของเด็กที่หนีออกจากบ้าน และมารับการรักษาในโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ พบว่าเด็กส่วนใหญ่ที่หนีออกจากบ้าน มีความผิดปกติเป็นกรรมกร มารดามีอาชีพค้าขาย ซึ่งมีสภาพเศรษฐกิจสังคมต่ำ งานวิจัยเหล่านี้พบว่าผู้ที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมต่ำ สุขภาพจิตไม่ดี แต่ผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่พบความแตกต่างระหว่างข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมต่างกัน

จากผลการวิจัยสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมต่างกัน ไม่ว่าจะปฏิบัติหน้าที่ในเขตเมืองหรือเขตชนบท จะมีสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะการมอบหมายงานรับผิดชอบนั้น ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนจะได้รับมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ ตามสายงาน ตามตำแหน่งหน้าที่ โดยไม่ได้พิจารณาสภาพเศรษฐกิจสังคม และการที่เป็นข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อย มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย หากเกิดความบกพร่องในงานผู้บังคับบัญชาจะเป็นผู้ต้องรับผิดชอบ ตามที่สั่งการ ทำให้ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนทุกระดับสภาพเศรษฐกิจสังคมไม่เกิดความกังวลใจ ดังนั้นข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกัน จึงมีสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ในเขตเมืองและเขตชนบทของจังหวัด ขอนแก่น ที่มีอายุราชการต่างกัน มีความพึงพอใจงานต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ปฏิบัติงาน กับอายุราชการ ไม่ส่งผลต่อความ
พึงพอใจงานในปัจจัยรูปร่าง และความพึงพอใจงานในปัจจัยสุขอนามัย อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ ดังนั้นผลการวิจัยจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานนี้ แต่พบว่าสถานที่ปฏิบัติงานในเขตเมืองและ
เขตชนบท มีผลทำให้มีความพึงพอใจงานปัจจัยรูปร่างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$)
โดยข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองมีความพึงพอใจงานในปัจจัยรูปร่างต่ำกว่าในเขต
ชนบทและอายุราชการ ที่แตกต่างกัน มีผลทำให้ความพึงพอใจงานในปัจจัยรูปร่างแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) สถานที่ปฏิบัติงานเขตเมืองและเขตชนบท มีผลทำให้ความ
พึงพอใจงานในปัจจัยสุขอนามัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) โดยข้าราชการ
ตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองมีความพึงพอใจงานในปัจจัยสุขอนามัยต่ำกว่าในเขตชนบท
หมายความว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ที่ในเขตเมืองและเขตชนบท มีความพึงพอใจงาน
ในปัจจัยรูปร่างและความพึงพอใจงานในปัจจัยสุขอนามัยต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติ
จอมแบ่ง (2528) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่องสภาพความพึงพอใจในการทำงานของครูโครงการการศึกษา
เพื่อชุมชนในเขตภูเขา พบว่าผลการเปรียบเทียบสภาพความพึงพอใจ โดยการจัดอันดับตามตัวแปร
อิสระนั้นองค์ประกอบด้านสภาพพื้นที่การทำงานส่งผลให้ครูมีความพึงพอใจแตกต่างกันโดยส่วนรวม
คือ ครูที่เป็นครูชาวเขามีความพึงพอใจในด้านสภาพการทำงานและด้านสัมพันธภาพในการทำงาน
มากกว่าครูชาวพื้นราบ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยม ศรีวิเศษ (2521) ที่ศึกษาความ
พึงพอใจในการทำงานของครูเขตการศึกษา 9 เปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานของครู
ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาลกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขต
สุขาภิบาล พบว่าผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาลกับนอกเขตสุขาภิบาลมีความพึงพอใจ
งานปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มปัจจัยรูปร่างและกลุ่มปัจจัยสุขอนามัยไม่แตกต่างกัน และการวิจัยครั้งนี้พบ
ว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีอายุราชการมาก มีความพึงพอใจงานในปัจจัยสุขอนามัยสูง
กว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีอายุราชการน้อย และข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มี
อายุราชการปานกลาง มีความพึงพอใจงานในปัจจัยสุขอนามัยสูงกว่าข้าราชการตำรวจชั้น

ประทวนที่อายุราชการน้อย

จากผลการวิจัยสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

ความพึงพอใจในงานในที่นี้ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจต่อองค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจอื่น ๆ ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการ ก็จะอุทิศเวลา แรงกาย แรงใจ รวมทั้งสติปัญญาให้แก่งาน ให้ความประพฤติประสงค้อย่างมีประสิทธิภาพ รอคอยแบ่งปันความพึงพอใจในงานในปัจจุบันใจคือความพึงพอใจในงานในองค์ประกอบที่เกิดจากงานที่ทำ ได้แก่ความสำเร็จในงาน การยอมรับนับถือ เป็นต้น และความพึงพอใจในงานในปัจจุบันสุขอนามัย คือความพึงพอใจในงานในองค์ประกอบที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ นโยบายและการบริหาร การปกครองบังคับบัญชา เป็นต้น

ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองมีความพึงพอใจในงานในปัจจุบันใจต่ำกว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตชนบท อาจเป็นเพราะ

1. ความสำเร็จในงาน เนื่องจากในเขตเมืองมีผู้อยู่อาศัยจำนวนมาก มีหลายอาชีพ การเกิดอาชญากรรม หรือความไม่สงบเรียบร้อยมีจำนวนมาก ทำให้มีจำนวนคดีที่เกิดขึ้นและงานในหน้าที่ของตำรวจมีมากกว่าในชนบท ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองไม่สามารถทำงานให้สำเร็จโดยเร็วได้เท่าเขตชนบท
2. การยอมรับนับถือ ในสังคมเมืองความสัมพันธ์ของคนในสังคมเป็นแบบทางการ ประชาชนในพื้นที่ไม่ค่อยมีความสนิทสนมกับตำรวจ รวมทั้งมีข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรมาก ทำให้การยอมรับนับถือข้าราชการตำรวจชั้นประทวนน้อยกว่าในชนบท
3. ลักษณะงาน รูปแบบงานในเขตเมืองและเขตชนบทจะเหมือนกัน แต่ในเขตเมืองมีปริมาณงานที่มากและมีลักษณะแปลกไปจากชนบท การเกิดของคดีมีมากกว่า และลักษณะของคดีจะยุ่งยากและซับซ้อนกว่าในเขตชนบท ทำให้ปฏิบัติงานได้ยากกว่าเขตชนบท
4. ความรับผิดชอบ ในเขตชนบทข้าราชการตำรวจชั้นประทวนจะได้รับมอบหมายให้ทำงานนอกจากงานประจำมากกว่า เช่น ได้รับมอบให้ทำหน้าที่หัวหน้าชุดชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ทำให้ข้าราชการตำรวจในเขตชนบทได้รับมอบหมายงานอื่นมากกว่าในเขตเมือง ทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจมากกว่าในเขตเมือง
5. ความก้าวหน้า การพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษ

กรมตำรวจจะมีหลักเกณฑ์เดียวกันทั้งหมด ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเมืองแต่ละคนจะต้องกระตือรือร้น และพยายามสร้างผลงานมาก เพื่อจะแข่งขันกับข้าราชการตำรวจผู้อื่นมากกว่าในเขตชนบท

ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเมืองมีความพึงพอใจในงานในปัจจุบันสูงกว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตชนบท อาจเป็นเพราะ

1. นโยบายและการบริหาร ในเมืองมีผู้บังคับบัญชามากกว่าในเขตชนบท เช่น รองสารวัตร สารวัตร ซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร มีจำนวนมากกว่า ทำให้มีนโยบายที่แตกต่างและหลากหลายมากกว่า อาจเป็นเหตุให้ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเมืองปฏิบัติงานได้ยากกว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตชนบท
2. การปกครองบังคับบัญชา ในเมืองและเขตชนบท มีการปกครองบังคับบัญชาตามระเบียบแบบแผนกรมตำรวจเช่นกัน แต่สายการบังคับบัญชาแตกต่างกันอยู่บ้าง เช่น สถานีตำรวจภูธรตำบล หัวหน้าสถานีมีตำแหน่งเพียงสารวัตร มีข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรจำนวนน้อย แต่ในเมือง มีข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรมากกว่า ผู้บังคับบัญชามากกว่าเขตชนบท ทำให้การสั่งการ ในเรื่องต่าง ๆ มีขั้นตอนมากขึ้น
3. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ในเมืองความสัมพันธ์ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนด้วยกันเป็นลักษณะเช่นสังคมเมือง คือต่างคนต่างอยู่ ไม่รู้จักสนิทสนมกันทุกคน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่ามีข้าราชการตำรวจชั้นประทวนจำนวนมาก
4. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ในเมือง มีผู้บังคับบัญชามาก ความสัมพันธ์จึงเป็นไปอย่างผิวเผิน ต่างจากในเขตชนบท จะมีเพียงบางส่วนที่มีความใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชาและสามารถก้าวหน้าได้เร็วกว่าผู้อื่น
5. สภาพการทำงาน ในเมืองข้าราชการตำรวจชั้นประทวนมีงานที่ต้องปฏิบัติมาก เนื่องจากในแต่ละวันมีผู้มาติดต่องานที่สถานีมากกว่าในเขตชนบท สภาพแวดล้อมในที่ทำงานจะค่อนข้างพลุกพล่านและสับสน
6. เงินเดือน ในเมืองกับเขตชนบทมีเงินเดือนไม่ต่างกัน แต่ในการครองชีพในเขตเมืองต้องใช้จ่ายสูงกว่าในเขตชนบท
7. ชีวิตส่วนตัว สภาพที่อยู่อาศัยในเมืองสะดวกกว่าในเขตชนบท มีสาธารณูปโภคดี

กว่าเขตชนบท แต่สภาพแวดล้อมในเขตเมือง เป็นต้นว่า พื้นที่อาศัย อากาศ ไม้ดีเท่าเขตชนบท

8. ความสัมพันธ์กับผู้ได้บังคับบัญชา ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนมีตำแหน่งเป็นผู้บังคับหมู่ จะมีผู้ได้บังคับบัญชาในตำแหน่งลูกแถว ในเขตเมืองจะมีความสัมพันธ์กันเหมือนความสัมพันธ์ของคนในสังคมเมือง คือ มีความสัมพันธ์กันแบบผิวเผิน แต่ในเขตชนบทจะเป็นแบบพี่น้อง พี่พาทอาศัยกันทั้งในงานและส่วนตัว

9. ฐานะ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมือง จะได้รับการยอมรับนับถือน้อยกว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตชนบท ซึ่งประชาชนให้ความเคารพนับถือมากกว่า

10. ความมั่นคง ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองบางคนอาจเห็นว่าความมั่นคงในหน้าที่มีน้อย มีโอกาสที่จะถูกปรับเปลี่ยนตำแหน่งได้ง่ายกว่าในเขตชนบท ถ้าบกพร่องหรือหากความผิดก็จะถูกย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ในสถานีตำรวจระดับต่ำลง หรืออยู่เขตชนบท ซึ่งข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตชนบทส่วนใหญ่จะไม่ถูกย้ายเนื่องจากสภาพพื้นที่นั้นไม่ค่อยอยู่แล้ว จึงทำให้มีความมั่นใจ มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน

ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีอายุราชการต่างกันมีความพึงพอใจในงานในปัจจุบันต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ อมรวิวัฒน์ (2527) อ้างใน วุฒิชัย โรสมานูตร, 2536) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของสารวัตรสืบสวน สถานีตำรวจนครบาล พบว่าอายุราชการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ จากผลการวิจัย สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

องค์ประกอบปัจจัยงูจางเกิดจากงานที่ทา ซึ่งจะเกิดขึ้นต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่เริ่มทำงานจนถึงระยะเวลาต่าง ๆ คืออายุราชการต่าง ๆ กัน ทาให้ผู้มีอายุราชการในแต่ละระดับเกิดความพึงพอใจในงานในปัจจุบันต่างกัน

ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีอายุราชการน้อยมีความพึงพอใจในงานในปัจจุบันสูงกว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีอายุราชการปานกลางและอายุราชการมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ อมรวิวัฒน์ (2527)

จากผลการวิจัย สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีอายุราชการน้อยนั้นเพิ่งเข้ามารับราชการหรือรับราชการมาเป็นระยะเวลายาวนาน และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน แต่เมื่อปัจจัยสุขอนามัยคือปัจจัย

ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมของการทำงานนั้นยังไม่เป็นที่น่าพอใจอย่างที่คาดหวังไว้ ยังไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพงานได้ดีเหมือนข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่อายุราชการปานกลางและอายุราชการมาก จึงมีความพึงพอใจในงานในปัจจุบันสุขอนามัยต่ำกว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่อายุราชการปานกลางและอายุราชการมาก

สมมติฐานที่ 4 ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ในเขตเมืองและเขตชนบทของจังหวัดขอนแก่น ที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมต่างกัน มีความพึงพอใจในงานต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ปฏิบัติงานในเขตเมืองและเขตชนบทกับสภาพเศรษฐกิจสังคม ไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในปัจจุบัน และ ความพึงพอใจในปัจจุบันสุขอนามัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานนี้ และยังพบว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจในงานในปัจจุบัน และมีความพึงพอใจในงานปัจจุบันสุขอนามัยไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพล กุปตานนท์ (2530) ได้ศึกษาปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล พบว่าปัจจัยรายได้ การศึกษาเพิ่มเติม ฐานะทางครอบครัวมีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และงานวิจัยของประพจน์ นันทรามาศ (2523 อ้างถึงใน ยุคล ทองตัน, 2529) ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยใช้ทฤษฎีของเฮอิร์ชเบิร์ก พบว่าอาจารย์กลุ่มที่มีวุฒิปริญญาตรี และกลุ่มที่มีวุฒิปริญญาโทและวุฒิปริญญาเอก มีความพึงพอใจในงานปัจจุบันและปัจจัยสุขอนามัยแตกต่างกันทุกองค์ประกอบ

จากผลการวิจัย สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองและเขตชนบท ที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมต่างกัน มีความพึงพอใจในงานปัจจุบันและมีความพึงพอใจในงานปัจจุบันสุขอนามัย ไม่ต่างกัน อาจเป็นเพราะ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ไม่ว่ามีสภาพเศรษฐกิจสังคมระดับใดก็ตาม จะได้รับมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน การปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหมือนกัน ทำให้ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนมีความพึงพอใจในงานไม่แตกต่างกัน โดยจะมีความเห็นไปใน

ทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

สมมติฐานที่ 5 สุขภาพจิตของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ของจังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงาน

ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพจิตกับความพึงพอใจในงานในปัจจุบันสุขอนามัย ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) สอดคล้องกับแนวคิดของนิยม ศรีวิเศษ (2521) ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการส่วนจังหวัดตันทน่งครุ เขตการศึกษา 9 กล่าวว่าหากคนมีความพึงพอใจในงานก็ย่อมส่งผลให้มีสุขภาพจิตดีตามมาด้วย และงานวิจัยของกัทร พริ้งสุลกะ (2534) เรื่องสุขภาพจิตของชาวเกาะสมุย พบว่าความพึงพอใจในอาชีพมีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิต แต่สุขภาพจิตกับความพึงพอใจในงานในปัจจุบันสูงใจและความพึงพอใจในงานในปัจจุบันสุขอนามัยของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตชนบทมีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) สุขภาพจิตกับความพึงพอใจในงานในปัจจุบันสูงใจของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่อายุราชการมาก มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) สุขภาพจิตกับความพึงพอใจในงานในปัจจุบันสูงใจของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่สภาพเศรษฐกิจสังคมต่ำ สภาพเศรษฐกิจสังคมปานกลาง และสภาพเศรษฐกิจสังคมสูง มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

จากผลการวิจัย สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

สุขภาพจิตของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงานในปัจจุบันสุขอนามัย อาจเป็นเพราะ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองมีสุขภาพจิตดี และมีความพึงพอใจในปัจจุบันเกี่ยวกับความสะดวกสบายของการทำงาน จึงทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางบวก

สุขภาพจิตของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตชนบทมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในงานในปัจจุบันสูงใจและปัจจุบันสุขอนามัย อาจเป็นเพราะข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตชนบทมีความรู้สึกว่าการปฏิบัติงานในปัจจุบันสูงใจ ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกิดจากงานนั้น รับผิดชอบเป็นที่น่าสนใจ และงานปัจจุบันสุขอนามัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ก็ยังรับผิดชอบเป็นที่น่าสนใจ เช่นกัน

สุขภาพจิตของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีอายุราชการมากมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในงานในปัจจุบัน อาจเป็นเพราะข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีอายุราชการมากขึ้น ทำงานมานานมีประสบการณ์ มีความชำนาญในการทำงาน เนื่องจากปรับตัวเข้ากับสภาพการทำงานได้แล้วจึงมีสุขภาพจิตดี จึงมีความกล้าประเมินว่าปัจจัยที่เกิดจากงานของสถานีตำรวจยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

สุขภาพจิตของข้าราชการตำรวจที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมทั้งระดับ สูง ปานกลาง ต่ำ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในงานในปัจจุบัน อาจเป็นเพราะ ข้าราชการตำรวจทุกระดับ หรือ ส่วนใหญ่จะมีความเห็นไปในทางเดียวกัน คือเมื่อมีสุขภาพจิตดีหรือเป็นผู้ที่ปรับตัวในการทำงานได้ดีแล้ว จะมีความกล้าประเมินว่าองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยในงานการทำงานยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

จะเห็นว่าผลการวิจัยในส่วนใหญ่สุขภาพจิตกับความพึงพอใจในปัจจุบัน มีความสัมพันธ์กันทางลบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี จะไม่กล้าประเมินว่าไม่พึงพอใจในการทำงาน แต่ข้าราชการตำรวจที่มีสุขภาพจิตดีกล้าประเมินว่ายังไม่พึงพอใจในการทำงานทั้งนี้เพราะลักษณะของงานตำรวจ ซึ่งหมายถึงปัจจัยในงาน ยังอาจมีปัญหามากมายที่ควรได้รับการแก้ไข